

Ο πολύχραφος
ή το καλοκαίρι των ηρώων

ΜΕΤΑΙΧΜΙΘ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ
π α ι δ ι κ ό

Πρώτη έκδοση Μάιος 2024

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ Μυρτώ Δεληβοριά
ΔΙΟΡΘΩΣΗ ΤΥΠΟΓΡΑΦΙΚΩΝ ΔΟΚΙΜΙΩΝ Κατερίνα Λελούδη
ΜΑΚΕΤΑ ΕΞΩΦΥΛΛΟΥ Ντίμη Μηλιώρη

ISBN 978-618-03-3998-7
ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83998
Κ.Ε.Π. 886 Κ.Π. 19908

© 2023, Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
και Μαρία Σκαμάγκα

Εκδόσεις **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003500, fax: 211 3003562
metaixmio.gr
metaixmio@metaixmio.gr

Κεντρική διάθεση:
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562

Βιβλιοπωλεία **ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ**
Ασκληπιού 18, 106 80 Αθήνα,
τηλ.: 210 3647433, fax: 211 3003562
Πολυχώρος, Ιπποκράτους 118, 114 72 Αθήνα,
τηλ.: 211 3003580, fax: 211 3003581

ΜΑΡΙΑ ΣΚΑΜΑΓΚΑ

Ο ΠΟΛΥΓΡΑΦΟΣ
Ή
ΤΟ ΚΑΛΟΚΑΙΡΙ ΤΩΝ ΗΡΩΩΝ

ΜΕΤΑΙΧΜΙΟ

Στη μικρή παρέα του Σαρακήνικου:
τον Γιώργο, τον Βασίλη, τη Χάλκη, τη Μελία, τον Γιωργή,
που πρωτάκουσαν την ιστορία
και τη βοήθησαν να φτάσει στο τέλος της.

1

Σ' αυτό το σπίτι με την ψηλή κουκουναριά μπροστά στην πόρτα ζούσε η γιαγιά μου η Μορφούλα. Ζούσα κι εγώ μαζί της τρεις μήνες τα καλοκαίρια. Κατεβαίναμε με τα πόδια ως τα βράχια για να κολυμπήσουμε κι ύστερα καθόμασταν σε ένα πλάτωμα και τρώγαμε σύκα, ντομάτες και τυρί. Η γιαγιά μου καθισμένη με τα πόδια απλωμένα μπροστά, σκεπασμένα με την πετσέτα της, και τα γκρίζα μακριά μαλλιά της λυτά στην πλάτη, εγώ πότε ανάσκελα, πότε μπρούμυτα, πότε πέρα δώθε ως την άκρη του νερού και πίσω να σκαρφίζομαι ιστορίες και να μιλάω μόνος μου. Η γιαγιά μου δε μιλούσε πολύ. Μόνο τα βράδια στην αυλή μου 'λεγε καμιά φορά ιστο-

ρίες του χωριού, ιστορίες απ' όταν ήταν εκείνη μικρή. Πιο σπάνια, μου 'λεγε ιστορίες απ' τον πόλεμο.

Εκείνο το καλοκαίρι ήμουν δέκα χρονών. Στο διπλανό σπίτι, που ήταν κλειστό όσο το θυμόμουν, είχε εμφανιστεί ένα αγόρι σαν κι εμένα. Στα δέκα, Αθηναίος, που σκαρφιζόταν ιστορίες και μιλούσε μόνος του στην άκρη του δρόμου πλάι στο παρατημένο του ποδήλατο. Ο Λεωνίδας από το Μαρούσι. Οι γονείς του είχαν αγοράσει το παλιό σπίτι της Βαγγελιώς κι εκείνο το καλοκαίρι είχαν έρθει να το φτιάξουν. Θα έμεναν εκεί τον χειμώνα. Είχαν περάσει κάμποσα καλοκαίρια ως κατασκηνωτές στα ποτάμια και στις παραλίες του νησιού και είχαν αρχίσει κάποτε να οργώνουν τα χωριά του, ψάχνοντας μια στέγη για να δέσουν μόνιμα τη ζωή τους με τον τόπο μας. Πριν τον πετύχω στον δρόμο προς τον Αϊ-Γιάννη, τον είχα κατασκοπεύσει δυο τρεις φορές από το παραθυράκι που 'ταν πάνω απ' το κρεβάτι μου· τα πρωινά που καθόμουν στη δροσιά του σπιτιού να διαβάσω ή τα μεσημέρια που το 'σκαγα και τριγύριζα στην αυλή όσο η γιαγιά μου κοιμόταν. Σπάνιζαν, βλέπεις, τα παιδιά σε κείνη την απομονωμένη πλαγιά κι η παρουσία του γεννούσε μέσα μου έναν διστακτικό ενθουσιασμό, μια αναπάντεχη χαρά που δεν ήξερα ακόμη αν θα γινόταν δική μου.

Εκείνος ήταν μες στα πόδια των γονιών του, που ήταν συνεχώς πεσμένοι στα τέσσερα και κάρφωναν σανίδες και κόλλαγαν πλάκες ή ήταν ανεβασμένοι σε σκάλες και βάφαν. Τον είχα δει να πίνει γάλα με κακάο και να ζωγραφίζει. Κι ύστερα να παίρνει τις ζωγραφιές του, να τις κρατάει μπροστά στα μάτια του και να πηγαινοέρχεται με ύφος σοβαρό στον κήπο σαν να διάβαζε χάρτη. Και κάθε φορά έσκαβε, σήκωνε ευρήματα ψηλά στον ήλιο, τα επιθεωρούσε, τα καμάρωνε, τα τσέπωνε και μετά πάλι από την αρχή.

Ένα πρωί με είχε στείλει η γιαγιά μου να ποτίσω τις πικροδάφνες στον Αϊ-Γιάννη. Προχωρούσα χαυνωμένος από τη ζέστη, με συντροφιά μύριους μικρούς βόμβους και θροΐσματα, μασουλώντας ψωμί με βούτυρο και μαρμελάδα, όταν ξάφνου, μέσα σε κείνη την υπόκωφη συναυλία της φύσης, τ' αυτιά μου έπιασαν κάτι άλλο, γνώριμο κι ωστόσο παράξενο. Στη στροφή κάτω απ' το άδειο σπίτι του παπα-Σιδερή να σου ένα ποδήλατο ξαπλωμένο φαρδύ πλατύ στη μέση του δρόμου κι ένα παιδί με ξανθά τσουλούφια και μεγάλα καστανά μάτια παρακεί να μιλάει. Εγώ σταμάτησα, εκείνο όχι. Σαν να στεκόμουν εκεί δίπλα του από την αρχή, η ιστορία του άπλωσε το χέρι και με τράβηξε μέσα της.

– Το βλέπεις κι εσύ, δεν έχουμε άλλο τρόπο, είπε, απευθύνοντας τον λόγο σε μια θέση που πάνω της έτυχε να στέκομαι εγώ εκείνη τη στιγμή.

– Τι; ψέλλισα με το ψωμί μετέωρο στο χέρι.

– Πρέπει να μπούμε μέσα. Εκεί κρύψανε τις λίρες οι Γερμανοί.

– Εντάξει, είπα, γιατί δεν ήξερα τι άλλο να πω.

Κι έτσι αρχίσαμε να σκαρφαλώνουμε στα βάτα και στους παλιούς πασσάλους που υποχωρούσαν κάτω από τα πόδια μας, εγώ τρέμοντας ξαφνικά μέσα στην τόση ζέστη, ο Λεωνίδας ατάραχος, αφοσιωμένος στον σκοπό του. Ο Λεωνίδας δεν είχε ακούσει, βέβαια, βράδυ κάτω από το λουξ* την ιστορία του παπα-Σιδερή που κρεμάστηκε σε τούτο το σπίτι, όταν στον πόλεμο αφήσανε τον γιο του σκοτωμένο στο κατώφλι. Εγώ όμως ήμουν σχεδόν βέβαιος πως ο καλός παπάς γυρνούσε ακόμη σε κείνα τα δωμάτια κι εύκολα μας φανταζόμουν να πέφτουμε πάνω στο θλιμμένο φάντασμά του. Κι άντε μετά να του εξηγήσουμε.

Σαν να 'νιωσε την τρομάρα μου που φούντωνε με

---

* Λάμπα πετρελαίου. Όπου να επεκταθεί το δίκτυο ηλεκτροδότησης σε κάθε γωνιά της Ελλάδας, οι λάμπες λουξ ήταν σε πολλά χωριά ο μοναδικός τρόπος να έχουν οι κάτοικοι φως τη νύχτα.

την προσπάθεια να μπούμε στο εγκαταλειμμένο χωραφάκι, ο Λεωνίδας γύρισε και μου χαμογέλασε και μ' έπιασε από το μπράτσο.

Δε βρήκαμε λίρες εκείνη τη μέρα, ούτε το φάιντασμα του παπα-Σιδερή, αλλά βρήκαμε ο ένας τον άλλο. Γίναμε αχώριστοι. Οι γονείς του Λεωνίδα τον άφηναν ανακουφισμένοι να έρχεται στο σπίτι της γιαγιάς για παιχνίδι ή για να πηγαίνουμε μαζί στο μπάνιο. Κι όταν έμπαιναν στο αυτοκίνητο με προορισμό την παραλία, έπαιρναν και μένα μαζί τους. Μέναμε εκεί όλη τη μέρα κάτω από μια τέντα, που ήταν ένα σεντόνι δεμένο σε τέσσερα καλάμια, κολλπούσαμε, τρώγαμε ντομάτες και ψωμί με κοπανιστή, καρπούζια και σταφύλια κι οργώναμε την άμμο και τα βράχια, πάντα σε αναζήτηση κάποιου ευφάνταστου θησαυρού: πότε τον σκελετό του διαβολικού συνταγματάρχη των Ες Ες Γκέοργκ φον Φάπεν, πότε ένα κιβώτιο με πιστόλια και πυρομαχικά που έκρυψαν κυνηγημένοι αντάρτες στις κακοτράχαλες πλαγιές του όρους Καραμπάμ, πότε το κουρελιασμένο αλεξίπτωτο του κατάσκοπου Δημήτρη Δημητριάδη, που τον είχαν ρίξει στο νησί για να χαρτογραφήσει τις εγκαταστάσεις των Ιταλών. Οι ιστορίες του Λεωνίδα ήταν συναρπαστικές. Υπήρχαν και φορές που καθόμασταν ανάσκελα στη ζεστή

άμμο κι εκείνος έλεγε, έλεγε κι εγώ άκουγα μαγεμένος. Ο Λεωνίδας ήταν τα βιβλία μου, η τηλεόραση και το ραδιόφωνό μου, όλα μαζί σε κείνη την ξύπνια φάτσα δίπλα μου.

Ο Παντελής παραθερίζει σ' ένα νησί του Αιγαίου, σ' ένα μικρό χωριό δίχως παιδιά, σε μια εποχή δίχως ερεθίσματα άλλα πέρα απ' αυτά που προσφέρει η φύση, ένα ραδιόφωνο ίσως, και τα χιλιοδιαβασμένα του κόμικς. Το καλοκαίρι αυτό των δέκα του χρόνων θα είναι για κείνον ένα καλοκαίρι ανακαλύψεων. Στη διάρκειά του, αγαπημένα πρόσωπα θα φωτιστούν από ένα καινούριο φως και ο ορίζοντας της ζωής του θ' ανοίξει για να χωρέσει πολλά καινούρια και θαυμαστά: έναν φίλο, έναν παππού, το παρελθόν της οικογένειάς του και μαζί μ' αυτό και κείνο του τόπου του.

ISBN: 978-618-03-3998-7

9 786180 339987

ΒΟΗΘ. ΚΩΔ. ΜΗΧ/ΣΗΣ 83998

metaixmio.gr